

МОЙ ПРАЗНИК

Емил Манов

Не можем да си представим, нито да разберем съвременния свят, както и всяко по-голямо събитие в живота на народите от половин век насам без идеите, последиците и влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция. Още по-малко можем да си представим бъдещето на човечеството без началото на онова развитие, което тя положи и което доказва своята безспорна жизненост в най-тежки изпитания. Голямата историческа промяна, превърнала се във всекидневен бит на стотици милиони хора и в жизнена цел за други стотици милиони, опроверга с еднаква сила и мрачните прогнози, и прибрзаното злорадство на апологетите на капитализма и вдъхна голямата надежда в сърцата на всички потиснати и експлоатирани в света.

За мен това е безспорно, както е безспорно, че друг път за съхранение на човешката цивилизация, вън от социализма и комунизма не съществува. Всичко останало — и като реалност, и като идейно-социологични търсения — е от лукавия. Историята няма заден ход — задния ход е гибел.

Нужно ми беше да кажа тези неща, за да добавя, че идеите на Великия Октомври, победите и болките на революцията са мои идеи, мои победи и болки от детската ми възраст. Първите приказки, които съм чул от баща и майка, бяха легендите за „Аврора“, героичната и тъжна повест за Септемврийското въстание. Първата запомнена книга, която съм прочел, беше „Майка“ на Горки, малко по-късно „Жерминал“ — запомних ги добре, защото сам живеех сред героите на тези книги. Първата ми политическа стъпка бе — да обяснявам на другарчетата си от първоначалното училище, че няма бог, а първата ми акция, като петокласник, хвърляне на позиви в коридора на гимназията. Тези неща определиха, бих казал предопределиха, целия ми по-нататъшен живот, включително и насоките на литературните ми интереси — и трябва да кажа, никога не съм съжалявал за това. Нещо повече — всичко онова, което оформи мисленето ми, постъпките, личността ми (говоря за това, което смятам добро и положително в себе си) го дължа на своята принадлежност към комунистическото движение. Дълго време, може би най-плодотворните за литератора години, литературните занимания бяха за мен нещо второстепенно, едно от „средствата“ за борба, не най-главното, но и когато тя ме завладя изцяло (не знам доколко аз можах да я завладее поне отчасти), не съм се отказвал нито за миг от своята комунистическа обществена активност. Доколко полезна е била тя за другите — това е въпрос, който не бих се осмелил да засягам; за мен обаче тази активност бе полезна дори в чисто литературното значение на думата: тя ми показва сложността на нещата, излекува ме от наивните и опростени гледища върху света, разкри ми хората откъм много непознати за мен страни. Някои от тези страни отначало ме потресоха

(сблъсквайки се с идеалистичните ми представи за „човека“), после ме възмутиха, най-после ме накараха да се усмихна, защото се оказа, че „човекът“ е също твърде сложно нещо и освен това, в повечето случаи не е много по-лош, нито много по-добър от мен самия. . .

Това са подробности, говоря за тях (и за себе си), защото в съзнанието ми те са свързани неизменно с реалността на Октомврийската революция, с перипетиите на големия исторически процес, който се извършва пред очите ни — и от друга страна, с всичко, което съм написал досега. Навярно то не представлява голяма ценност, но аз се утешавам винаги с това, че е изстрадано. Това дължа също на своето комунистическо съзнание и аз съм благодарен на революцията, която ме е научила поне на три неща: искреност, прямота и критично мислене.

Петдесетгодишнината на Великия Октомври е и мой личен празник.